

Comunidade Autónoma / Departamento / Estado	GALICIA
Municipio	OURENSE
Edificio	Catedral de San Martiño
Dirección	
Localización	Patín
Nombre	Campá das horas (B)
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 132 Bordo 13 Altura do bronce 100 Peso Peso aproximado (en quilogramos)1332 kg
Fundidor	
Ano de fundición	1551

Descrición

A campá, a única con minúscula gótica do conxunto, ten unha longa inscrición repartida en dúas liñas na parte superior e inferior da mesma, ata cunha palabra que empeza arriba e segue abaixo: "+ ductus: est? yesus? ad pilatun? hora? prima? hora? tertiarian? crucifite? clamitant: hora: sesta: concla" / "batus: est · iesus · cruci: hora: nona · expiravit: iesus: fecLa an Odem i l? e? d? e? l? i? an os?? siendo? ob r o el senOr? canonigo? r? de quiroga?"

O texto parece que se inspira nas "Horae Sanctae crucis", a liturgia das horas da Santa Cruz, moi popular a partir da segunda metade do XV. As Horae sanctae crucis son un conxunto de oracións organizadas para usar na chamada "Liturgia das Horas", que é un determinado conxunto de oracións dispostas para ser rezadas ao longo do día, unha práctica moi antiga que se orixinou entre os monxes do deserto e os presbiterios, germinalmente no s. IV e máis claramente organizado no s. V. Doutra banda, o lector moderno teña en conta que naquel entón non se adoitaba dividir as horas do día como actualmente afacemos, senón que eles contaban a hora prima a partir das seis da mañá, a hora secunda eran as sete, e así ata a hora duodecima (as seis da tarde), mentres que as 12 horas da noite dividíanse en 4 vigiliae de tres horas cada unha (primeira vixilia, secunda vixilia, etc). Así a Liturgia das Horas agrupábase en 8 bloques de oracións (Maitines, Laudes, prima, tertia, sexta, nona, Vésperas e Completas).

As Horae sanctae crucis (é dicir; liturgia das Horas da santa cruz) popularízase nos manuscritos a partir da segunda metade do s. XV. Así temos as Heures à l'usage de Tournai (Willamette Hours), c. 1460-1489, na Willamette Library, Oregon, USA; o manuscrito GkS 1610 4º (The Della Porta Hours), cara a 1478-1480, na Royal Library, Copenhague; as Horae sanctae crucis, cara a 1495, na Cambridge University Library, Inglaterra, etc. Este conxunto de oracións adoitábase atribuír ao papa Juan XXII (1244 - 1334), pero parece que ese erro xurdiu polo feito que ese papa concedeu un ano de indulgencia a quen o rezase. En realidade a obra debe atribuírse ao bispo agustino Egidio Romano (1247? - 1316), filósofo e teólogo, discípulo de santo Tomás (cf. *Analecta Hymnica Medi Aevi* (A O), vol. 30, p. 32-35), autor do oficio De Passione Domini ou tamén coñecido como Patris Sapientia, polas palabras iniciais do primeiro himno. <http://aprendelatinonline.blogspot.com>. é (12-05-2012).

Nestas Horae o texto escríbese "Hora prima ductus est Iesus ad Pilatum... "Crucifigue", clamitant hora tertiarum... Hora sexta Iesus est in cruce clavatus... Hora nona Dominus Iesus expiravit,"

É evidente a relación entre as horas do sacrificio de Jesús e o paso do tempo, expresado polo reloxo: dalgún xeito estas oracións santifican o tempo cotián.

Non só hai erros en transcribir o latín; tamén o resto do texto escríbese con faltas, e que pode interpretarse como "se fixo o ano de 1551 sendo obreiro o señor canónigo Rodrigo de Quiroga". Non se indica o autor desta interesante campá, unha das poucas existentes de forma romana e minúscula gótica. O cargo de obreiro corresponde noutras catedrais ao de fabriquero, e é o encargado de realizar, controlar e pagar as obras e os gastos de mantemento da fábrica, é dicir do inmueble e dos obxectos da catedral.

No medio hai, por unha banda, unha cruz de calvario, que no canto dos tres clavos ten tres lagartixas. Polo outro lado hai unha cruz de San Andrés, rodeada de pequenos animais.

Habitualmente as lagartixas nas campás significan que a campá foi refundida: así como segundo críase as lagartijas nacían do lume (xa que ao tirar un tronco ao lume saían del as lagartixas escondidas) a campá refundida nacía tamén do lume. Con todo nesta campá parece que hai unha interpretación moito máis francesa (e pouco habitual nas nosas terras) de asociar a lagartixa ao mal, ao demo: no canto de clavos na cruz hai lagartixas, ou sexa símbolos malos. E do mesmo xeito, na cara oposta rodean á cruz de San Andrés non catro senón cinco lagartixas e ata outro animal de difícil identificación.

Nesta campá hai outro elemento singular: habitualmente a minúscula gótica escríbese toda seguida, ata sen marcar os espazos entre as palabras. Aquí, pola contra, hai en espazo entre cada letra, polo menos na frase latina, sen marcar diferenzas entre palabras. A unión das

Toques	Non se toca
Conservación, mantemento	Campá rota, ao parecer. Ao estar depositada no chan non foi posible comprobalo. No entanto non se aprecia visualmente ningunha grieta.
Protección	Protección genérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente para declarar a campá e o yugo de madeira Ben Moble de Interese Cultural.
Propostas	A campá debe ser soldada, por unha empresa competente, para recuperar a súa sonoridad orixinal, no caso en que se atope rota. A campá debe ser limpada, por dentro e por fóra, para recuperar a sonoridad orixinal. De xeito simbólico, por historia ou por acústica, é inadmisíble que as campás litúrgicas, que teñen unha función propia, soen os cuartos e as horas do reloxo. Deben ser as campás do reloxo, restauradas e situadas na súa estrutura metálica, unha encima da outra (a máis aguda e menos pesada encima) as que deben tocar, polo menos durante o día cuartos e horas. Tamén sería recomendable que o fixesen de noite como noutras catedrais galegas (Santiago, Mondoñedo), aínda que a desaparición do reloxo mecánico xustifica difícilmente esta opción. Na medida do posible, e do recomendable, ambas campás deben tocar por mazos externos por gravidade e non por electromazos ou similares. O razoable sería tocar cuartos e horas (sen repetición) desde as oito da mañá ás doce da noite, e as horas e un golpe da campá de cuartos á media desde as doce e media ata as sete e media da mañá. De ningún modo deben dotarse estas campás de badalos, nin deben nin poden participar noutros toques que non sexan os do reloxo.
Autores da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	09-09-2006

Folla completa da campá: [Campá das horas \(B\) Catedral de San Martiño - OURENSE](#)